

Kerek egy esztendő

Ciklusok a természetben és az emberi világban

Kompetenciaterület:

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

8. évfolyam

Programcsomag:

Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Vásárhelyi Judit

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	13-14 évesek
Ajánlott időkeret	45 perc
A modul közvetlen célja	Annak tudatosítása, hogy világunkban kétfajta időszemlélet (egy lineáris és egy ciklikus) létezik egymás mellett. Annak megéreztetése, hogy a ciklikus időszemlélet, amely a fenntartható fejlődés alapja, személyesen is fontos az életünkben.
A modul témái, tartalma	Témák: Identitás: család, hagyomány; életmód – ünnepek; világkép – idő; kultúra – multikulturalitás; környezet – természeti környezet Tartalom: Az idő múlásának kétfajta érzékelése. A lineáris és a ciklikus fogalma. Különböző jellegű, visszatérő eseményeket rögzítő időkerék készítése. A visszatérő események jelentősége az életünkben. A családi időkerék.
Megelőző tapasztalat	A visszatérő természeti jelenségek és ünnepek megélése
Ajánlott továbbhaladási irány	A fenntartható fejlődéssel kapcsolatos különböző témák feldolgozása
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: identitás A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: szabálykövetés Társas kompetenciák: együttműködés
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember a természetben; Földünk és környezetünk; Ember és társadalom; Életvitel és gyakorlati ismeretek Tantárgyakhoz: technika
Támogató rendszer	Kerek egy esztendő – oktatócsomag. Kézirat. FÖK, Budapest Fejős Zoltán: <i>Az idő – képzetek, rítusok, tárgyak</i> . In: Uő. (szerk.): <i>A megfoghatatlan idő</i> . Tabula könyvek 2. Néprajzi Múzeum. Budapest, 2000. 7–25. o. Szegő Márta: <i>Idő a gazdaságban</i> . In: Uo. 56–69. o. Vásárhelyi Tamás: <i>Szítakötészet</i> . Független Ökológiai Központ. Budapest, 1995

Módszertani ajánlás

Az idő fogalmának értelmezése, az elmúlás gondolata szinte minden ember számára nehéz feladat. Általában megfigyelhető, hogy azokban a társadalmakban, ahol túlsúlyba kerül az idő lineáris szemlélete, gyakoribb az elidegenedés, míg ott, ahol a ciklikus időszemlélet dominál az emberek nagyobb békében élnek magukkal és a természettel. Ez a modul azt kívánja elősegíteni, hogy a gyerekek megérezzék: múltó életünk nem kevésbé fontos jellemzője a ciklikusság, amely kijelöli helyünket a világban, és benne tart a minket körülvevő nagyobb rendszerekben. Aki ennek a gondolatnak egyszer tudatára ébred, annak már nem esik majd nehezére, hogy tetteit úgy irányítsa, hogy közben a természetre és a többi emberre is tekintettel legyen.

A modul egy órányi időtartamú. Az óra előkészítése a következőket igényli a tanártól: egy nagy időkerék (12 cikkre osztott nagyméretű kör, a hónapok nevének megjelölésével) rajzolása csomagolópapírra. Ehhez kölcsönvehető a matematika szertár táblai körzője. De alkalmazható a következő módszer is: egy vastag filctollra rákötjük egy spárga végét, a spárgát akkorára vágjuk, amekkora sugarú kört akarunk rajzolni, a zsineg végét rajzszöggel rögzítjük a csomagolópapír közepén, majd a segédeszközt körzőként használva, megrajzoljuk az óriáskört. A kört először negyedekre osztjuk, majd a negyedeket elharmadoljuk.

Annak érdekében, hogy a helyi (települési és/vagy lakókörzeti) ciklikus eseményeket is rögzíteni lehessen az időkeréken, a tanárnak előzetesen tájékozódnia kell, és össze kell gyűjteni ezeket.

Az órát követően a tanárnak – kicsit rendszerezve – fel kell ragasztania egy nagy lapra a diákok által írt személyes gondolatokat, amiket a visszatérő események számukra való fontosságáról fogalmaztak meg.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

- P1 – Lineáris és ciklikus jelenségek (példák)
- P2 – Gondolatok az időről
- P3 – Részlet Fekete István *Kele* című könyvéből
- P4 – Szómagyarázat (lineáris és ciklikus)

Tanulói segédletek

D1 – Ciklikusan visszatérő események (egyéni feladatlapok ötféle témakörben: *a*) szentek ünnepei, *b*) természeti jelenségek a Kárpát-medencében, *c*) a modern világ emléknapijai, *d*) régi magyar jeles napok és ünnepek, *e*) nemzeti ünnepeink)

A lapokból összesen annyi példányra van szükség, ahány tanuló jár az osztályba.

D2 – Időkerék (csoportos feladatlap)

A közösen végzett munkához a csoportok számának megfelelően, öt lapra van szükség. Az óra végén azonban minden tanuló kap egyet ugyanebből az ábrából, hogy otthon is tudjon dolgozni vele. Összesen tehát annyi példányban kell sokszorosítani, amennyi az osztály létszáma + 5 darab.